

BESZÁMOLÓ

*a Polgármesteri Hivatal
Szociális Iroda és Városi Gyámhivatalának
2010-2011. évi
munkájáról és az ügyintézéséről*

A Hajdúnánás Városi Önkormányzat Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló, 4/2011. (IV. 04.) Önkormányzati Rendelet 37. § (3) bekezdése értelmében „A jegyző beszámol a képviselő-testületnek a hivatal munkájáról és ügyintézéséről. A képviselő-testület évente 2-2 iroda munkáját tárgyalja meg, a jegyző beszámolója alapján.”

A Szociális Iroda legutóbb 2010. szeptember hónapban számolt be a 2008-2009-ben végzett munkájáról. Jelen testületi ülésen pedig az azóta végzett munkáról ad számot.

A Képviselő-testület elé 2010. szeptemberben terjesztett beszámoló óta jelentős jogszabályi, illetve szervezeti változások is érintették irodánkat.

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.) megalkotása óta 80 alkalommal, a tárgyidőszakban pedig mintegy 15 alkalommal módosult.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gytv.) megjelenése óta 63 alkalommal, a legutóbbi beszámoló óta 13 alkalommal változott.

Fenti törvények mellett 2011-ig a szociális rászorultság esetén nyújtható egyes pénzbeli és természetbeni szociális ellátások helyi szabályairól szóló, a 22/2007. (X. 31.) Önkormányzati Rendelettel módosított 1/2007. (I. 26.) Önkormányzati Rendelet módosítására és egységes szerkezetbe foglalására megalkotott, 5/2010. (II. 15.) Önkormányzati Rendelettel módosított 19/2009. (IX. 28.) Önkormányzati Rendeletet alkalmaztuk, majd a 2011. szeptemberi testületi ülésen elfogadott a szociális rászorultság esetén nyújtható egyes pénzbeli és természetbeni ellátások helyi szabályairól szóló 20/2011. (IX.26.) Önkormányzati Rendelet (a továbbiakban: ÖR.) lépett hatályba.

Szintén helyi rendeletünk a pénzbeli és természetbeni gyermekvédelmi támogatások megállapításának helyi szabályairól szóló, a 14/2012. (III. 30.), a 22/2011. (X. 24.), a 21/2009. (IX. 28.) és a 4/2010 (II. 15.) Önkormányzati Rendeletekkel módosított 15/2008. (VII. 07.) Önkormányzati Rendelet, mely a gyermekvédelmi és gyámügyi igazgatással összefüggő helyi rendelkezéseket tartalmazza.

Jelentős szervezeti változás, hogy 2011. június 1-jei hatállyal a Szociális Iroda és a Városi Gyámhivatal egy szervezeti egységben végzi munkáját. Az integrációval az iroda létszáma 4 fővel, a 2011. július 1-jei hatállyal végrehajtott létszámbővítés eredményeként további 1 fővel emelkedett.

A szociális, illetve a gyámügyi-gyermekvédelmi igazgatásban végzett feladatainkat külön-külön szeretném ismertetni.

I. Szociálpolitikáról általában:

Magyarország szociálpolitikai rendszere az egyes problémátípusokra célzottan reagáló segélyezési rendszert alakított ki, amely a segítségnyújtás szempontjából három pilléresnek tekinthető: beavatkozó, megelőző, és korrigáló. Az ellátó rendszer szereplői az állam, az önkormányzatok és a non-profit szektor.

A 2008-ban kirobbant gazdasági válság sajnos városunkban is igen jelentősen érezteti hatását. Míg a kérelmezők között korábban az egykeresős család is ritka volt, addig mára gyakran találkozunk olyan ügyfelekkel, akiknek családjában az egyik személy aktív korúak ellátásban részesül, míg a másik családtag legfeljebb alkalmi munkából tud jövedelemre szert tenni.

Ugyanakkor környezettanulmányozás során találkozunk azzal a helyzettel is, hogy az alacsony jövedelmű családok jól felszerelt, modern ingatlanokban élnek, a szociális helyzetükhöz képest „irreális” körülmények között. Ez adódik egyfelől abból is, hogy a szociális nyilvántartó rendszer kevésbé átlátható, ellenőrizhetetlenek az egyes alrendszerekből (önkormányzati, állami, társadalombiztosítási) folyósított támogatások, továbbá utalhat a fekete gazdaság jelenlétére is.

A szociálisan rászorulókat támogatásában nagy szerep jut az önkormányzatoknak, mivel ők azok, akik a helyi sajátosságokat figyelembe véve, a kérelmezők életkörülményeit jól ismerve döntenek az egyes juttatások odaítéléséről.

Az önkormányzat elsősorban a munkanélküli, alacsony jövedelmű egyéneket, családokat igyekszik segíteni. Sajnos, van, aki csak elvárja azt, de maga nem képes vagy nem akar tenni boldogulásáért. Az Szt. fogalmazása szerint: „A szociális ellátás feltételeinek biztosítása – **az egyének önmagukért és családjukért, valamint a helyi közösségeknek a tagjaikért viselt felelősségén túl** – az állam központi szerveinek és a helyi önkormányzatoknak a feladata.” Ugyanakkor **az egyén felelőssége nem feltétlenül kérhető számon**. Még azokban az esetekben sem, amikor a helyi önkormányzatok vannak felhatalmazva rendeletalkotásra a helyi sajátosságok és pénzügyi lehetőségek figyelembe vételével.

Sajnos, a társadalmi szolidaritás és az egyéni felelősség egyensúlyát nagyon nehéz megteremteni, objektíven nehezen is mérhető.

Az egyes alanyi, illetve rászorultsági alapon nyújtható támogatások többféle törvényben kerültek szabályozásra, (családok támogatásáról szóló törvény, foglalkoztatási törvény, szociális törvény, stb.) melyek gyakorta változnak, ennek következménye, hogy nagy hangsúlyt kell fektetnünk a jogszabályok naprakész ismeretére.

Meg kell említenünk továbbá, hogy ügyfeleink gyakran kérnek tájékoztatást olyan ellátásokról is (nyugdíj, családtámogatás, stb.) melyek ugyan nem a mi hatáskörünkbe tartoznak, viszont a pontos információnyújtás érdekében azokról is naprakész információkkal kell rendelkezünk.

A szociális ellátórendszerrel kapcsolatos követelményeket, elvárásokat befolyásolják a demográfiai mutatók, - a népesség korösszetétele, munkanélküliség, egészségi állapot stb.

Tény, hogy az előző (2008-2009.) időszak beszámolójához képest tovább csökkent a város lakosságának száma: 2010. január 1-jén 17 291 fő, míg 2011. január 1-jén 17 112 fő volt Hajdúnánás lakosainak száma.

A szociális kiadásokra az önkormányzat által tervezett összeg tárgyidőszakban 118.372 e/Ft, illetve 119.632 e/Ft, a tényleges ráfordítás pedig 741.391 e/Ft volt.

A központi költségvetés az egyes ellátások finanszírozására az alábbi arányban biztosítja a hozzájárulást a települési önkormányzatok számára:

Ápolási díj: az állam a kifizetett támogatás 75%-át visszatéríti.

Rendelkezésre állási támogatás (később bérpótló juttatás, majd foglalkoztatást helyettesítő támogatás): 80%

Rendszeres szociális segély: 90%

Időskorúak járadéka, lakásfenntartási támogatás: 90%

Méltányos közgyógyellátás: 70 %

A közgyógyellátás alanyi, illetve **normatív formája az önkormányzat számára ingyenes.**

Költségvetési fedezet hiányában jogos igény elutasításra a tárgyidőszakban sem került sor.

A továbbiakban napi munkánk bemutatásán keresztül szeretném T. Képviselő-testületet röviden tájékoztatni az egyes szociális ellátási formákról, megállapításának feltételeiről, jogszabályi háttérükről, továbbá a gyámügyi igazgatás során végzett feladatainkról.

II. Személyi feltételek:

Az iroda létszáma – a korábban már említett összevonás következtében - tárgyidőszakban 6 főről 11 főre emelkedett, az iroda munkatársai név szerint:

irodavezető: Benkőné Takács Mária,

szociális ügyintézők: Hásásné Magi Ilona,

Havasi Erika,

Molnár István,

Vargáné Molnár Erzsébet

gyámhivatali ügyintézők: Máró Ferencné

Szabó Gáborné

szociális és gyámügyi ügyintéző: Fülöpné Baráz Judit (2011. július 1-től)

hivatásos gondnokok: Budavári Györgyné

Veres Sándorné (2011. december 31-ig)

Zsuga Imréné (2011. november 1-jétől)

adminisztrátor: Nagyné Tóth Tünde

III. Ügyiratforgalom:

Az irodára érkezett ügyek számának alakulását az alábbi táblázat szemlélteti, melyek a két szervezeti egység kumulált adatai:

	2010.	2011.
Iktatott ügyek száma:	27089	25631
Főszámra:	8578	8427
Alszámra:	18511	17201
Elsőfokú határozatok száma:	9818	6356
Fellebbezések száma:	9	11
- ebből saját hatáskörben módosított:	4	2
II. fokú döntés során helybenhagyott:	3	5
- megváltoztatott/megsemmisített:	1	3
- jogorvoslat még folyamatban volt:	1	1

Irodánkban a fő-, illetve alszámra iktatott iratok száma közötti jelentős különbséget az adja, hogy a határozathozatal előtt több ügykörben számos szakhatósági állásfoglalás, egyéb irat beszerzése is szükséges, mely iratok külön-külön alszámon kerülnek dokumentálásra.

Az adatokból kitűnik, hogy egy jól megalapozott döntéshez mekkora mennyiségű irat beszerzése szükséges. Különösen igaz ez a gyámügyi igazgatásra.

Az alszámok emelkedését okozza továbbá, hogy az ugyanazon személyhez tartozó első irat főszámra kerül iktatásra, majd a későbbiekben érkező/kimenő iratok - akár érdemi döntések is - alszámon szerepelnek. Így van olyan gyámhatósági eljárásban érintett ügyfél, akinek a tárgyévben folyó ügyintézése akár a 90-100 alszámot is eléri.

Úgy gondolom, hogy döntés-előkészítő munkánk, és a döntési helyzetben lévők munkájának egyik értékmérője a fellebbezések aránya, valamint a II. fokú eljárás során annak bizonyossága, hogy a döntés jól előkészített, s megalapozott volt. Fentiekből kitűnik, hogy a két év alatt mintegy 16.174 darab határozat született a Szociális Iroda és Városi Gyámhivatal közreműködésével, melyből összesen 20 db volt a fellebbezések száma.

A fellebbezések számának emelkedését okozza, hogy a gyámügyi eljárásban - elsősorban kiskorú és különélő szülője közötti kapcsolattartás szabályozásakor - nem minden esetben lehet olyan döntést hozni, amely minden fél számára elfogadható, így vagy az egyik, vagy a másik érdekelt támadja meg a döntésünket.

IV. Szociális igazgatás:

A szociális ellátások mértéke megállapításának alapja a mindenkori öregségi nyugdíjminimum (a továbbiakban: öny.) havi összege, mely 2008. január 1-én emelkedett utoljára, azóta havi 28.500 Ft. Ez tulajdonképpen azt jelenti, hogy aki 20 évet dolgozott minimálbérért, ennyi lehet a nyugdíja.

Az ápolási díj esetében történt jelentősebb változás, mivel korábban az alanyi jogú ápolási díj összege öregségnyi nyugdíjminimum 100%-ával volt egyenlő, 2011. január 1-jétől az ellátás összege a központi költségvetésről szóló törvényben került meghatározásra, jelenleg 29.500 Ft.

IV/I. Szociális ellátások: (a dőlt betűvel jelzettek időközben megszüntetésre kerültek)

- Aktív korúak ellátása (rendszeres szociális segély, foglalkoztatást-helyettesítő támogatás),
- rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény,
- rendkívüli gyermekvédelmi támogatás,
- óvodáztatási támogatás,
- lakásfenntartási támogatás, (normatív és helyi, 2011. szeptembertől csak normatív)
- lakbértámogatás,
- átmeneti segély,
- ápolási díj, (alanyi és méltányos)
- közgyógyellátás, (alanyi, normatív és méltányos)
- temetési segély,
- köztemetés,
- mozgáskorlátozottak közlekedési kedvezményei,
- hadigondozás,
- időskorúak járadéka,
- egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság megállapítása,
- védendő fogyasztói státusz igazolása
- *jövedelemvizsgálat személyes gondoskodás igénybevételehez,*
- *gondozási szükséglet vizsgálatári alakított szakértői bizottság működtetése.*

Feladataink közé tartozik továbbá az Egészségügyi és Szociális Bizottság (a továbbiakban: ESzB) működésével kapcsolatos szervezési és adminisztrációs feladatok ellátása is.

IV./II. A Szociális Iroda munkája hatáskörönként (önkormányzati, államigazgatási)

1. Önkormányzati hatáskör:

a.) Polgármesterre átruházott önkormányzati hatósági ügyek

Lakásfenntartási támogatás (2012. január 1-jétől jegyzői hatáskörbe került át)

Ezen támogatási formát az Szt. 38-39. §-ai szabályozzák, valamint az azt figyelembe véve megalkotott, fentebb említett Önkormányzati Rendeletünk.

A lakásfenntartási támogatást szintén jelentős változás érintette, mivel 2011. szeptember 1-jétől az állam által központilag biztosított gáz és távhőtámogatás a lakásfenntartási támogatás rendszerébe épült be.

Korábban az volt jogosult lakásfenntartási támogatásra, akinek a családjában az egy főre jutó jövedelem az öny. 150%-át, 42.750 Ft-ot nem haladta meg. A jogszabály módosítás következtében a jogosultsági összeghatár az öny. 250%-ára, 71.250 Ft-ra emelkedett, az egy főre jutó jövedelemvizsgálat helyett az egy fogyasztási egységre jutó jövedelem vált jogosultsági kritériummá, továbbá a jogalkotó a támogatás megállapítását vagyonvizsgálathoz köti.

A helyi támogatás feltételrendszerének ÖR-ben való szabályozásával lehetővé vált, hogy az egyedül élők kedvezőbb feltételekkel jussanak támogatáshoz. Jogosultsági összeghatár: az öny. 200 %-a, egyedül élőnél pedig 250 %-a, kivételes méltányosságból 270 %-a. Tapasztalataink szerint a kis jövedelmű, egyedül élők vannak a legnehezebb helyzetben. (A helyi lakásfenntartási támogatás a fentebb említett okok miatt 2012. január 1-jétől ex lege megszűnt, folyósítását 2012. március 31-i hatállyal meg kellett szüntetni.)

A lakásfenntartási támogatás az egyik olyan ellátási forma, melyet a jogalkotói szándékot megelőzve elsősorban természetben igyekeztünk nyújtani, a tüzepekre, szolgáltatókhoz történő utalással. Sajnos, egyre gyakrabban fordul elő, hogy a kérelmezők a hátralékok rendezésére, egy összegben kérik átutalni az összeget.

A lakásfenntartás költségeinek emelkedése miatt a támogatás iránti igény igen nagy. 2010-ben 1745, 2011-ben már 2034 fő kérelmezte azt. A beérkezett kérelmek feldolgozása igen körültekintő munkát igényel, melyet a nagy ügyfélforgalom nehezít. Érkeznek jelzések visszaélésekről is, melyeket gyakori környezettanulmányozással igyekszünk kiszűrni.

A lakásfenntartási támogatás egyik formája a *lakbértámogatás*. Jogosultsági feltételeit az önkormányzati bérlakásokban lakó bérlők lakbértámogatásáról szóló, a 17/2007. (IX. 20.) Önkormányzati Rendelettel módosított 27/2004. (VI. 01.) számú Önkormányzati Rendelet szabályozza. A támogatást a szociális jelleggel bérbe adott önkormányzati bérlakások bérlői vehetik igénybe, amennyiben azt anyagi és szociális helyzetük indokoltta teszi. Az a bérlő jogosult támogatásra, akinek családjában az egy főre eső jövedelem az öregségi nyugdíj 200 %-át, egyedül élő esetén a 250 %-át nem haladja meg, és a fizetendő havi lakbér a háztartás havi összjövedelmének 30 %-át, egyedül élőnél a 20 %-át eléri, s a család az elismert lakásnagyságot meg nem haladó lakásban lakik. A támogatás mértéke megfelel az Szt-ben foglalt, helyi lakásfenntartási támogatás mindenkor legkisebb összegének, - mely 2.500 forint.

Az Észak-Alföldi Regionális Közigazgatási Hivatal (jelenleg Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal) törvényességi észrevétele kapcsán - mely a jogbiztonságot szolgálta -, történő rendeletmódosításunk után, alkalmazva az Szt. szabályait is, minden lakbértámogatás megszüntetésre került, mivel a feltételeknek senki nem felelt meg.

Temetési segély, közköltségen való temetés

Az Szt. és ÖR. szabályozása szerint halálessettel kapcsolatosan fenti két támogatási forma kerülhet megállapításra. *Temetési segélyt* kaphat, aki a meghalt személy eltemettetéséről gondoskodott, de a temetési költségek viselése létfenntartását veszélyezteti. A segély összege változó, de nem lehet kevesebb a helyben szokásos legolcsóbb temetés költségeinek 10 %-nál, azonban elérheti a temetés teljes költségét is. Tárgyévben a helyben szokásos legolcsóbb temetés költsége 111.250 forint, illetve 124.125 forint volt. A hamvasztásos temetés költségesebb, ugyanis a szállítás és a hamvasztás plusz költségekkel jár. Az igénylők száma 2010-ben 148, 2011-ben pedig 113 fő volt.

Az elhunyt köztemetéséről akkor kell gondoskodnia az önkormányzatnak, ha nincs vagy nem lelhető fel az eltemettetésre köteles személy. A temetés költségeit az önkormányzat az esetleges hagyatéokra terheli. A beszámolás időszakában összesen 16 esetben került sor köztemetésre.

b.) Egészségügyi és Szociális Bizottsági hatáskör

Az Egészségügyi és Szociális Bizottság hatáskörébe a testület elé kerülő, a bizottság kompetenciájába tartozó ügyek mellett első sorban a mérlegelést igénylő ügyek tartoznak.

Átmeneti segély

A kérelmezők száma egyre növekszik. Az Szt. és az ÖR. is úgy fogalmaz, hogy átmeneti segélyben azok a személyek részesülhetnek, akik *létfenntartásukat veszélyeztető, rendkívüli élethelyzetbe* kerültek, és *önmaguk, ill. családjuk fenntartásáról más módon nem képesek gondoskodni*. 2010-ben 637 fő 1370 alkalommal, 2011-ben pedig 490 fő 610 alkalommal részesült átmeneti segélyben.

A lakásfenntartási támogatás mellett ez az ellátási forma, melyet igyekszünk természetben nyújtani. Sajnos, a családgondozó kezeihez történő utalás, vagy az elszámolási kötelezettség, mely leginkább biztosítaná a segély célzott felhasználását, jogilag nem járható, - az előző években Közigazgatási Hivatal (jelenleg Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Szociális és Gyámhivatala) ez ellen kifogással élt.

Gyermekek részére biztosított anyagi és természetbeni támogatások:

Folyósításának szabályai a gyermekvédelmi törvény mellett a korábban már említett helyi rendeletünkben kerültek meghatározásra.

A *rendkívüli gyermekvédelmi támogatás* feltétele és célja az átmeneti segélyéhez hasonló. Összege gyermekenként 1000-5000 forintig terjedhet. Felhasználásához esetenként kéri a bizottság a családgondozó közreműködését is, azonban az összeget a szülő helyett a családgondozó nem veheti fel.

2010-ben 356, 2011-ben pedig 282 család részesült rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban amellet, hogy ők többnyire rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben is részesültek.

Mindezek mellett az önkormányzat igyekezett további, természetbeni ellátások biztosításával is segíteni a gyermeket nevelő családokat. 2010-ben hatályban volt az *étkezési térítési díj* részben vagy egészben történő átvállalása is, - az iskola javaslata alapján, természetesen azon rászoruló családok részére, akik az ingyenes ellátás körébe nem tartoznak. Emellett az általános iskolás korú tanulók buszbérletének megvásárlásával jelenleg is próbáljuk segíteni a családokat.

Ápolási díj

A bizottság *méltányosságból* állapíthatott meg ápolási díjat, a tartósan beteg 18 év fölötti hozzátartozó ápolása esetén, amennyiben az Szt-ben és az ÖR-ben foglalt feltételek fennállnak. Jogosultsági összeghatár az öny. 150 %-a volt.

Az ápolási díj iránti igény az utóbbi időben érzékelhetően megnőtt. Fő okát a növekvő munkanélküliségben látom. Népszerű ellátási forma azért is, mert a beteget nem kell otthonából kimozdítani, megszokott környezetében, hozzátartozója végezheti a gondozást. Másrészt pedig azért, mert az ápolási időszak szolgálati időnek minősül.

2010. december 31-én 62 fő, és 2011. december 31-én pedig 60 fő volt a méltányosságból ápolási díjban részesülők létszáma. Ennek összege az öny. 80 %-ával volt egyenlő.

(A méltányosságból folyósítható ápolási díj 2012. június 30-ával megszüntetésre került).

A bizottsági ülésekre való felkészülés, az anyagok döntésre való előkészítése szintén nagy munkát ró az irodára. Két év alatt szociális hatáskörben 396 napirenddel kapcsolatos anyagot dolgoztunk fel. Ebből a testületi ülések előtt megtárgyalandó napirendi pontok száma 297, míg a bizottságra átruházott hatáskörben tárgyalt napirendi pontok száma 99 volt. A napirendekkel kapcsolatban 534 db határozat született. Egy-egy napirend akár száz-kétszáz ügyfelet, kérelmet is érint, átmeneti segély vagy rendkívüli gyermekvédelmi támogatás esetén. Az ülések után a jegyzőkönyvet meg kell írnia az irodának, s a döntések után a határozatokat külön-külön, kérelmezőnként el kell készíteni, mely a két év alatt 3437 db egyedi határozatot jelentett. A 40 ülésről 510 oldal jegyzőkönyv készült, mely közel 55 órai munka után született.

2.) Államigazgatási hatósági ügyek - jegyzői hatáskör

Aktív korúak ellátása

Az Szt. módosításai miatt ismét sok változáson ment keresztül ezen ellátási forma, az elnevezése is három ízben változott.

- rendelkezésre állási támogatásból (RÁT) → 2010. január: bérpótló juttatás (BPJ) → 2010. szeptember: foglalkoztatást helyettesítő támogatás (FHT)

- az aktív korúak ellátása a hátrányos munkaerő-piaci helyzetű aktív korú személyek és családjuk részére nyújtott ellátás. A jegyző aktív korúak ellátására való jogosultságot állapít meg annak az aktív korú személynek,

a) aki munkaképességét legalább 67%-ban elvesztette, aki legalább 50%-os mértékű egészségkárosodást szenvedett, vagy akinek az egészségi állapota a rehabilitációs hatóság komplex minősítése alapján nem haladja meg az 50%-os mértéket, vagy

b) aki vakok személyi járadékában részesül, vagy

c) aki fogyatékosági támogatásban részesül [az a)–c) pont szerinti személy], vagy

d) akinek esetében a munkanélküli-járadék, álláskeresői járadék, álláskeresői segély, vállalkozói járadék (a továbbiakban együtt: álláskeresői támogatás) folyósítási időtartama lejárt, vagy

e) akinek esetében az álláskeresői támogatás folyósítását keresőtevékenység folytatása miatt a folyósítási idő lejártát megelőzően szüntették meg, és a keresőtevékenységet követően az Fht. alapján álláskeresői támogatásra nem szerez jogosultságot, vagy

f) aki az aktív korúak ellátása iránti kérelem benyújtását megelőző két évben az állami foglalkoztatási szervvel legalább egy év időtartamig együttműködött, vagy

g) akinek esetében az ápolási díj, a gyermekgondozási segély, a gyermeknevelési támogatás, a rendszeres szociális járadék, a bányász dolgozók egészségkárosodási járadéka, az átmeneti járadék, a rehabilitációs járadék, a rokkantsági nyugdíj, a baleseti

rokkantsági nyugdíj, a megváltozott munkaképességű személyek ellátása, az ideiglenes özvegyi nyugdíj folyósítása megszűnt, illetve az özvegyi nyugdíj folyósítása a Tny. 52. §-ának (3) bekezdése szerinti okból szűnt meg, és közvetlenül a kérelem benyújtását megelőzően az állami foglalkoztatási szervvel legalább három hónapig együttműködött, feltéve, hogy saját maga és családjának megélhetése más módon nem biztosított, és keresőtevékenységet – ide nem értve a közfoglalkoztatást, az egyszerűsített foglalkoztatásról szóló törvény szerint létesített munkaviszony keretében végzett, valamint a háztartási munkát – nem folytat. A megélhetés akkor nem biztosított, ha a családnak az egy fogyasztási egységre jutó havi jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 90%-át és vagyona nincs.

- az a személy, akinek az aktív korúak ellátására való jogosultságát fentiek alapján megállapították **foglalkoztatást helyettesítő támogatásra** jogosult

- az FHT-ra jogosult személy köteles együttműködni az állami foglalkoztatási szervvel, a részére felajánlott munkát elfogadni

- FHT havi összege 2010. és 2011. évben 28.500.- Ft (az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összege) - a központi költségvetés 80%-ot térít meg

- az FHT-ra való jogosultság feltételei évente felülvizsgálatra kerülnek

- amennyiben a jogosult a felülvizsgálat időpontját megelőző egy évben az FHT-ra való jogosultság fennállása alatt legalább 30 nap időtartamban közfoglalkoztatásban nem vett részt, vagy kereső tevékenységet nem folytatott, vagy munkaerő-piaci programban nem vett részt, vagy legalább hat hónap időtartamra meghirdetett képzésben nem vett részt vagy ilyen képzésben való részvétele nincs folyamatban, úgy az ellátásra való jogosultsága megszüntetésre kerül.

- tárgyév december 31-i létszámadatok:	2010:	→	456 fő
	2011:	→	480 fő

- közfoglalkoztatásba bevont	2010:	→	374 fő
személyek száma:	2011:	→	640 fő

- a 2011. évi közfoglalkoztatási forma jellegéből adódik a magas foglalkoztatási létszám (rövid időtartamú - átl. 2-4 hónap - napi 4-6 órában)

- egy családban egyidejűleg két személy csak abban az esetben jogosult aktív korúak ellátására, ha az egyik személy a foglalkoztatást helyettesítő támogatás, míg a másik személy a rendszeres szociális segély feltételeinek felel meg

- az az aktív korúak ellátására jogosult személy, aki az ellátásra való jogosultság kezdő napján

a) egészségkárosodott személynek minősül, vagy

b) az 55. életévét betöltötte, vagy

c) 14 éven aluli kiskorú gyermeket nevel – feltéve, hogy a családban élő gyermekek valamelyikére tekintettel más személy nem részesül a Cst. szerinti gyermekgondozási támogatásban, vagy gyermekgondozási díjban, terhességi-gyermekágyi segélyben – és a gyermek ellátását napközbeni ellátást biztosító intézményben [Gyvt. 41. § (3) bek.], illetve nyári napközis otthonban, óvodában vagy iskolai napköziben nem tudják biztosítani, vagy

d) a települési önkormányzat rendeletében az aktív korúak ellátására jogosult személyek családi körülményeire, egészségi vagy mentális állapotára tekintettel meghatározott egyéb feltételeknek megfelel,

rendszeres szociális segélyre jogosult.

- 2011. október 1-től helyi az ÖR. alapján a jegyző rendszeres szociális segély állapít meg annak az aktív korú személynek is, akinek az egészségi állapota indokolja → aki a Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatal által kiadott szakvéleménye alapján egészségkárosodott és annak mértéke 30-49 %, vagy szakorvosi igazolás birtokában a várandós nő.

- a rendszeres szociális segély havi összege a családi jövedelemhatár összegének és a jogosult családjának tényleges havi jövedelmének különbözete, de nem haladhatja meg a teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállaló részére megállapított személyi alaphír mindenkor kötelező legkisebb összegének személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíjjáradékkal csökkentett összegét (2010: 56.190.- Ft, 2011: 60.600.- Ft). → (2012-től ismét módosult) - a központi költségvetés 90%-ot térít meg

- a rendszeres szociális segélyre való jogosultság feltételei kétfévente felülvizsgálatra kerülnek.

Tárgyév december 31-i létszámadatok:

2010 → 99 fő (egészségkárosodott: 21 fő, 55 év feletti: 78 fő)

2011 → 114 fő (egészségkárosodott: 19 fő, 55 év feletti: 91 fő)

Egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság megállapítása

A jegyző azon személyek részére, akik nem jogosultak egészségügyi szolgáltatásra, és szociális rászorultságok fennáll, az Szt. értelmében 1 évre szólóan hatósági bizonyítványt állít ki ahhoz, hogy térítésmentesen igénybe vehessék a szolgáltatást. A jogosultsági összeghatár az öny. 120, illetve egyedülálló esetén annak 150 %-a, további feltétel a vagyoni helyzet vizsgálatának eredménye. Tárgyév végén érvényes hatósági bizonyítvánnyal 384, illetve 386 ember rendelkezett.

Időskorúak járadéka

Az Szt. alapján az, aki a reá irányadó nyugdíjkorhatárt betöltötte, de nyugdíjjogosultságot nem szerzett, és a saját és házastársa egy főre jutó havi jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj összegének 80 %-át, egyedülálló esetén 95 %-át, időskorúak járadékában részesülhet. Az ellátás összege a nyugdíjminimum 80, illetve 95 %-ával egyenlő. Egyedülálló, 75 éves igénylő esetén pedig az öny. 130 %-a.

Az ellátásban részesülők száma tárgyidőszakban szinte állandó, 18, illetve 20 fő volt, akik főleg egyedülállók.

Az időskorúak járadéka nyugdíjpótló juttatás, bevezetésével házastársi pótléokra és házastársi jövedelempótléokra új igényjogosultságot a társadalombiztosítási szerv nem állapít meg.

Közgyógyellátás

Az Szt. alapján a szociálisan rászorult személyek részére közgyógyigazolvány állítható ki az egészségi állapot megőrzése, illetve helyreállítása érdekében. A közgyógyellátásra való jogosultságnak három formáját határozza meg a törvény, melyek közül az alanyi és normatív alapon való jogosultság elbírálása a törvény alapján történik, költségei nem az önkormányzatot terhelik.

A méltányossági közgyógyellátásra való jogosultság feltételeit pedig a települési önkormányzatoknak helyi rendeletükben kell szabályozniuk.

Az Szt. meghatározza azon eseteket, melyek jogosultsági alapot képeznek az igazolvány birtoklásához.

Alanyi jogon közgyógyellátásban részesíthetők köre: az átmeneti gondozott, az átmeneti és tartós nevelésbe vett kiskorúak, a rendszeres szociális segélyben részesülő egészségkárosodottak, a hadigondozottak, nemzeti gondozottak, a rokkantsági járadékosok, központi szociális segélyben részesülők, akik az I., II. csoportú rokkantságuk alapján részesülnek nyugdíjban, és az emelt összegű családi pótlékban részesülők.

Normatív alapon részesülhet közgyógyellátásban az a személy, akinek a családjában az egy főre eső havi jövedelem nem éri el az öny. mindenkori legkisebb összegét, egyedül élő esetén pedig a 150 %-át, valamint az igazolt havi rendszeres gyógyszerköltsége meghaladja az öny. mindenkori legkisebb összegének 10 %-át. A normatív igazolványokat egy évre, alanyi jogon pedig két évre lehet kiadni.

Az érvényesség lejártá után újra kérelmezhető, amennyiben a fenti feltételek továbbra is fennállnak.

Fentiekén túl, az a **szociálisan rászorult** személy is jogosult közgyógyellátásra, akinek esetében az ÖR-ben meghatározott feltételek fennállnak.

Méltányosságból közgyógyellátásban részesülhet az, akinek az egy főre számított jövedelemhatára az öny. 150 %-ánál, kétszemélyes háztartás esetén 180 %-ánál, egyedül élőnél pedig 250 %-ánál nem magasabb, és a gyógyító ellátás havi költségének mértéke az öny. összegének 20 %-át eléri. Az önkormányzat az igazolványok után térítési díjat fizet a Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Egészségbiztosítási Pénztári Szakigazgatási Szervének (2010-ben még Észak-alföldi Regionális Egészségbiztosítási Pénztárnak), - az igazolvány értékének 30 %-át, maximum 43.200 forintot.

A kérelmek benyújtása után az orvos által felsorolt szükséges gyógyszerek listáját 3 napon belül megküldjük a területileg illetékes Kormányhivatal Egészségbiztosítási Pénztár Szakigazgatási Szervének. (Amennyiben jövedelemvizsgálat is szükséges, csak akkor továbbítjuk, ha a kérelmező megfelel az előírt jövedelmi feltételeknek).

Az Egészségbiztosítási Pénztári Szakigazgatási Szerv az általa elismert gyógyító ellátási szükséglet alapján szakhatósági állásfoglalást ad a jegyzőnek a rendszeres gyógyító ellátások havi költségéről.

Az egyéni gyógyszerkeret összege a jogosult egyéni havi rendszeres gyógyszerköltsége, de legfeljebb havi 12.000 forint lehet. Az eseti gyógyszerkeret pedig évi 6.000 forint.

Az igazolványokat az Egészségbiztosítási Pénztári Szakigazgatási szerv állítja ki, és küldi meg a jogosultnak.

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek, szociális helyzete alapján jogosult a gyermekétkeztetés normatív kedvezményeire, ingyenes tankönyvre, a felsőfokú oktatásban +20 pontra, évente kétszer pedig pénzbeli ellátásra, és további kedvezményekre bizonyos pályázatokon.

A kedvezmény akkor állapítható meg, ha a gyermeket gondozó családban az egy főre jutó havi jövedelem összege az öny. 130 %-át, ha a szülő egyedülálló, vagy ha a gyermek tartósan beteg, illetve nagykorú, nappali tagozaton tanulmányokat folytató eltartott, a jövedelem 140 %-át nem haladja meg.

Kizáró ok lehet a vagyoni helyzet, melynek vizsgálatát helyi rendeletünkben is szabályoztuk. A kérelemben szereplő adatok valódisága környezettanulmány készítésével vizsgálható. A vagyoni helyzet vizsgálatára vagyontárgyak - elsősorban gépjárművek - esetében a Nemzeti Adó- és Vámhivatalt kérjük fel, míg az egyes ingatlanok szakértői értébecslésére az ingatlan fekvése szerinti Megyei Illetékhivatal jogosult.

Sokszor a benyújtott jövedelemigazolások sem tükrözik a valóságot, főleg az alkalmi munkákból élők, vagy az önmagukat minimálbérre bejelentő vállalkozók esetében. Vagyonvizsgálatkor sajnos a NAV csak a mi birtokunkban is megtalálható minimálbéres igazolásról tud igazolást kiadni, ilyen esetben a környezettanulmány sem jelent feltétlen segítséget, vagyonosodási vizsgálat lefolytatására szintén a NAV jogosult.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt kérelmezők száma igen magas, 2010-ben 980 család 1742 gyermeke részesült az ellátásból, 2011-ben 931 család 1531 gyermekének nyújtottunk támogatást.

A jogosultságot nem kell felülvizsgálni, mivel a korábbiakkal ellentétben egy év időtartamra állapítható meg, - természetesen évenként újra igényelhető.

Annak a gyermeknek, fiatal felnőttnek, akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsága tárgyév augusztus 1-jén (2010-ben július 1-jén) fennáll, a jegyző tárgyév augusztus hónapjában, akinek tárgyév november 1-jén fennáll, a tárgyév november hónapjában pénzübeli támogatást folyósít. Ennek összege gyermekenként 5.800 forint. Az ezzel kapcsolatos teljes kiadást a központi költségvetés fedezi.

Óvodáztatási támogatás

A Gyvt. módosítása során, 2008. júliustól lépett hatályba az óvodáztatási támogatás. Azon gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermeknek a szülője kaphatja, aki a 3-4 éves gyermekét beíratta az óvodába, rendszeresen járattja, s a szülő az általános iskola legfeljebb 8 évfolyamát végezte el.

A támogatás első alkalommal húszezer forint, ezt követően pedig tízezer forint. Látszólag egyszerű a szabályozás, de nagyon sok problémát jelent az alkalmazása, a törvényben és végrehajtási rendeletben lévő jöghézagok miatt.

Értelmezéséről több tájékoztató született, majd módosították is a Gyvt. ide vonatkozó rendelkezéseit.

2010-ben 32 gyermek, 2011-ben pedig mindösszesen 16 gyermek volt rá jogosult. A csökkenés elsősorban a csökkenő gyermeklétszámmal magyarázható.

Hadigondozás

A **hadigondozás** szabályait a hadigondozásról szóló 1994. évi XLV. törvény tartalmazza.

Hadigondozottak: *hadirokkant*; aki hadicselekmények következtében maradandó fogyatkozást szenvedett, *hadiözvegy*; a szolgálat következtében meghalt személy özvegye, *hadiárva*; meghalt személy kiskorú, vagy rokkant gyermeke, *hadigyámolt*; a hadirokkant kiskorú vagy rokkant gyermeke. A hadigondozottakat járadék illeti meg, továbbá összegű térítés is, amennyiben a korabeli hadigondozó hatóság ellátásukat politikai okból szüntette meg, vagy meg sem állapította azt.

Nem hadigondozottak a *volt hadiárva* és *volt hadigyámoltak*, ők – a feltételek fennállása esetén (ellátásuk – jogosultságuk idején - politikai okból szűnt meg) 50.000 forint összegű térítésre jogosultak, havi járadékra nem. A hadirokkant elhalálozása után özvegyét - kérelemre - hadiözvegyé kell nyilvánítani, temetési segélyét a hadigondozásról szóló törvény alapján kell megállapítani.

2010-ben 22 fő, 2011-ben 18 fő szerepelt a hadigondozási nyilvántartásban.

Tekintettel arra, hogy a törvény megjelenése utáni években már szinte minden jogos igény kielégítést nyert, sok munkát nem jelentett az irodának.

Mozgáskorlátozottak közlekedési támogatása

A súlyos mozgáskorlátozott személyek közlekedési kedvezményeiről szóló 164/1995. (XII.27.) Korm. rendelet alapján, előzetes orvosi vizsgálat elvégzése után a súlyos mozgáskorlátozottak **személygépkocsi szerzési, átalakítási, közlekedési támogatásban** részesülhetnek, ha egy főre eső jövedelmük az öny. 2.5-szeresét nem haladja meg. A parkolási engedélyük kiadását az okmányiroda végzi.

A közlekedési támogatás elbírálása év elején igen nagy munkát jelent az irodának. A kérelmek tömegesen kerültek benyújtásra, mivel benyújtásuk, elbírálásuk határidőhöz kötött.

2010-ben 259, 2011-ben pedig 240 fő részesült közlekedési támogatásban.

Nem jogosult közlekedési támogatásra az a személy, aki fogyatékosági támogatásban részesül.

Gépkocsi szerzési támogatásra 2010-ben 2 fő, gépkocsi átalakítási támogatásra 1 fő volt jogosult. 2011-ben ilyen támogatás megállapítására nem került sor városunkban.

2011. július 2-ai hatállyal a súlyos mozgáskorlátozottak szerzési és átalakítási támogatásának megállapítására a Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal a jogosult.

Gondozási szükségletet vizsgáló bizottság működtetése

2008-ban a jegyzők új feladata volt a *házi segítségnyújtás* iránti szükségletet vizsgáló háromtagú bizottság létrehozása, működtetése. Tagjai: egy szakképzett házi-gondozónő, egy szociális ügyintéző és egy Országos Rehabilitációs és Szociális Szakértői Bizottság által kijelölt szakértő voltak.

A bizottság a szolgáltatást biztosító intézményvezető kezdeményezésére, a rendelkezésre álló iratok, és helyszíni szemlén tapasztaltak alapján, havi rendszerességgel tartott ülésein döntött a szükséglet mértékéről, s kötelező erejű szakvéleményt adott ki, két év alatt közel 150 esetben.

A bizottság működtetésének kötelezettsége a 2010. augusztus 17-ei hatállyal életbe lépett jogszabályi változások következtében szűnt meg.

Krízishelyzetbe került személyek támogatása

Új feladatként jelentkezett 2009. július 1-től a krízishelyzetbe került személyek támogatásával kapcsolatos ügyintézés. A legalább 20 ezer, legfeljebb 50 ezer, kivételes esetekben maximum 100 ezer forintos támogatásra azok voltak jogosultak, akik nem részesültek nyugellátásban, s családjukban az egy főre jutó havi jövedelem nem érte el a minimálbért.

Krízishelyzetnek minősült:

- a munkahely elvesztése,
- jelentős (legalább 20 %-os) jövedelemvesztés,
- lakáshitel havi törlesztő részletének legalább 20 %-os emelkedése, s
- akinek az egészségi állapota a krízis következtében megromlott.

Mindezen eseményeknek 2008. szeptember 1. után kellett bekövetkeznie.

A beadási határidőt kétszer hosszabbította meg a kormány, azonban 2010. május 31. után új kérelem beadására nem volt lehetőség, tehát ez a feladat a tárgydőszakban már nem okozott jelentős leterhelést.

Közfoglalkoztatási terv elkészítése

Az Szt. vonatkozó szakaszai alapján a települési önkormányzatnak közfoglalkoztatási-terv készítési kötelezettsége állt fenn. A tervben a közfoglalkoztatásba bevonni kívánt személyek képesítési, beosztási és létszámadatait kellett megtervezni.

A közfoglalkoztatási projekteket 2011. január 1-jétől a Kormányhivatalok Munkaügyi Központjai koordinálják, így az önkormányzat közfoglalkoztatási terv elkészítésének kötelezettsége megszűnt.

V. Gyámhivatalban végzett tevékenység bemutatása:

V/1. A gyámhivatali létrejötte:

Hajdúnánás Város Gyámhivatala a gyermekvédelmi törvény megalkotásával egyidőben, 1997-ben jött létre, 2011 júniusáig két fő gyámhivatali ügyintéző látta el a megadott ügykörökkel kapcsolatos feladatokat. Szervezetileg ide tartoznak továbbá a hivatásos gondnokok is.

A gyámhivatali munka, - mint a gyermekvédelemmel összefüggő feladatkör általában - igen nagy körülményt, gondos mérlegelést igényel.

Az eljárások indulhatnak kérelemre (kapcsolattartás szabályozása, otthonteremtési támogatás megállapítása, gyermektartásdíj megelőlegezése, stb.), továbbá hivatalból (ideiglenes hatályú elhelyezés, nevelésbe vétel felülvizsgálata) egyaránt. Jól látható, hogy a családok életében bekövetkező negatív változások, pl. munkanélküliség, gyakori válások miatt az utóbbi években jelentősen emelkedett az ügyek száma, illetve azok egyre bonyolultabbá is váltak. Az is jellemző, hogy a gyámhivatal csak későn szerez tudomást egy-egy problémás családról, amikor már a hatósági intézkedés meghozatalán kívül nincs más eszköz a kezünkben.

V/2. A hatásköröket telepítő és feladatainkat szabályozó jogszabályok:

- A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény,
- A Polgári Perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény,
- A házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény,
- A gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény,
- A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény,
- A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény,
- Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény
- Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény,
- a Gyermekek Jogellenes Külföldre Vitelének Polgári Jogi vonatkozásairól szóló, Hágában, az 1980. október 25. napján kelt szerződés kihirdetéséről szóló 1986. évi 14. törvényerejű rendelet,
- A gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi igazgatásról szóló 149/1997 (IX. 10.) Kormányrendelet,
- A gyermekvédelmi és gyámügyi feladat- és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről szóló 331/2006. (XII. 23.) Kormányrendelet,
- A személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások térítési díjáról szóló 29/1993. (II. 17.) Kormányrendelet,
- A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások térítési díjáról és az igénylésükhöz használható bizonyítékokról szóló 133/1997. (VII. 27.) Kormányrendelet.

• **II. A vonatkozó jogszabályok értelmében a gyámhivatal az alábbi feladatokat látja el:**

1. A gyermekek veszélyeztetettségének megelőzése, illetve megszüntetése érdekében:

- dönt a kiskorúak ideiglenes hatályú elhelyezéséről, és annak felülvizsgálatáról,
- átmeneti/tartós nevelésbe veszi a kiskorúakat, felülvizsgálja az átmeneti, illetve tartós nevelés eredményességét,
- megállapítja az átmeneti vagy a tartós nevelésbe vett gyermek lakóhelyét,
- dönt az utógondozói ellátás megállapításáról, illetve az utógondozásról,
- eljár az eredménytelen védelemben vételről szóló jegyzői értesítés alapján,
- örökbefogadás engedélyezése és annak felbontása,
- felügyelete alá vonja a vagyonkezelést.

2. Családi jogállással összefüggő feladatok:

- családi jogállás rendezése (teljes hatályú apai elismerő nyilatkozat felvétele, képzelt apa megállapítása, megállapítja a gyermek családi és utónevét),
- engedélyezi a 16. életévét betöltött fiatal házasságkötését.

3. A városi gyámhivatal pert indíthat, illetve kezdeményezhet:

- a gyermek elhelyezése, illetve kiadása,
- a gyermeket megillető tartási követelés érvényesítése,
- a szülői felügyelet megszüntetése vagy visszaállítása,
- a gyermek örökbefogadásának felbontása,
- a cselekvőképességet érintő gondnokság alá helyezés, annak megszüntetése és felülvizsgálata, valamint ezzel összefüggésben a választójogból való kizárás és a kizárás megszüntetése,
- a számadás helyességének megállapítása iránt.

4. A városi gyámhivatal feljelentést tesz:

- a gyermek veszélyeztetése vagy a tartás elmulasztása,
- a gyermek sérelmére elkövetett bűncselekmény miatt.

5. A gyámhivatal a pénzbeli ellátásokkal és vagyonkezeléssel kapcsolatban:

- dönt a gyermektartásdíj megelőlegezéséről,
- megállapítja az otthonteremtési támogatást,
- közreműködik a gyermekek, a gondnokoltak ingó és ingatlan vagyonával és vagyoni értékű jogával kapcsolatos ügyekben, illetve a hagyatéki eljárásban,
- dönt a gyermekek és gondnokoltak készpénzvagyonának gyámi fenntartásos betétben vagy fizetési számlán történő elhelyezéséről, illetve az elhelyezett pénz felhasználásáról, államilag garantált értékpapírba, biztosítási kötvénybe történő befektetéséről, letétben kezeléséről, valamint egyéb tárgyak letétbe helyezéséről,
- eljár a tartásdíj behajtásával kapcsolatban.

6. A gyámhivatal a kapcsolattartással összefüggésben:

- dönt a szülő, vagy más kapcsolattartásra jogosult személy kapcsolattartásáról,
- intézkedik a bíróság, vagy a gyámhivatal által elrendelt kapcsolattartás végrehajtásáról,
- dönt a felügyelt kapcsolattartásról,

- intézkedik a bíróság, valamint a városi gyámhivatal által szabályozott kapcsolattartás végrehajtásáról.

7. A gyámhivatal a szülői felügyeleti joggal kapcsolatban:

- dönt a szülői felügyeleti jog körébe tartozó olyan kérdésről, amelyben a szülői felügyeletet együttesen gyakorló szülők nem jutottak egyetértésre,
- hozzájárul a gyermek családba fogadásához,
- jóváhagyja a gyermek végleges külföldre távozására vonatkozó nyilatkozatot,
- engedélyezi a gyermek részére a szülői ház vagy a szülők által kijelölt más tartózkodási hely elhagyását, illetve a feltételek megváltozása esetén visszavonja az e tárgyban kiadott engedélyt,

8. A gyámsággal és gondnoksággal kapcsolatos intézkedések:

- a gyermek részére gyámot, családbafogadó gyámot, hivatásos gyámot rendel,
- ideiglenes gondnokot, gondnokot, hivatásos gondnokot rendel,
- irányítja és felügyeli a gyám, a hivatásos gyám tevékenységét,
- felfüggeszti, elmozdítja vagy felmenti a gyámot, a gondnokot,
- külön jogszabályban meghatározott esetekben zárlatot rendel el, zárgondnokot, eseti gondnokot, ügygondnokot, az ügyei vitelében akadályozott személy képviselőre és méhmagzat részére gondnokot rendel és ment fel, továbbá megállapítja a munkadíjukat.

Jelen beszámoló terjedelme nem teszi lehetővé, hogy minden, a gyámügyi igazgatásban lévő ügykört részletesen bemutassak, ezért a munkánkban gyakrabban megjelenő feladatokat kívánom részletesen ismertetni.

VI. A gyermekek veszélyeztetettségének megelőzése, illetve megszüntetése érdekében végzett tevékenységeink:

VI. 1. Ideiglenes hatályú elhelyezés és annak felülvizsgálata

Ez a legkomolyabb gyermekvédelmi intézkedés, amelynek előzménye a gyermek súlyos elhanyagolása, bántalmazása. Az ideiglenes hatályú elhelyezésre (ID) a gyámhivatal mellett beutaló szervként a települési önkormányzat jegyzője, a valamint a határőrség, a rendőrség, az ügyészség, a bíróság, a büntetés-végrehajtási intézet parancsnoksága jogosult. Időtartama maximum 30 napos, melyet felülvizsgálat követ, amikor döntés születik a kiskorú családba történő visszahelyezéséről, vagy az átmeneti nevelésbe vételről.

Az ideiglenes hatályú elhelyezést megalapozó körülmények különösen:

- a kiskorú bántalmazása,
- súlyos elhanyagolása,
- kiskorú veszélyeztetése,
- lakhatási feltételek teljes hiánya, stb.

Ezekben az esetekben a gyámhivatal a körülmények kivizsgálása és a tényállás tisztázása után, sajnos nem lát más megoldást a kiskorú védelmére, mint a család más tagjánál, vagy gyermekvédelmi intézményben való elhelyezés.

Városunkban ez az intézkedés nem gyakran fordul elő: 2010. évben 7 főt érintett, ebből 2 kiskorút nevelőszülőnél, 5 kiskorút gyermekotthonban helyeztünk el, mind a 7 fő átmeneti nevelésben maradt, míg 2011. évben 3 fő esetében került sor ideiglenes hatályú elhelyezésre, két

esetben a gyámhivatal által történt az intézkedés, egy esetben más beutaló szerv gondoskodott az ideiglenes hatályú elhelyezésről.

Az ideiglenes hatályú elhelyezés felülvizsgálatának célja, hogy a gyámhivatal megvizsgálja, hogy az ideiglenes hatályú elhelyezést megalapozó körülmények megszűntek-e, a gyermekek visszakerülhetnek-e a saját családjukba, vagy más gyermekvédelmi intézkedés megtétele szükséges.

VI. 2. Átmeneti nevelésbe vétel és annak felülvizsgálata

Ha a gyermek fejlődése családi környezetében veszélyeztetett, és veszélyeztetettségét az alapellátás keretében biztosított szolgáltatásokkal, valamint védelembe vétellel nem lehetett megszüntetni, vagy attól eredmény nem várható, továbbá, ha a gyermek megfelelő gondozása a családján belül nem biztosítható, a gyámhivatal a gyermeket átmeneti nevelésbe veszi.

Az átmeneti nevelésbe vételi eljárás minden esetben hivatalból indul. Ezen ellátás addig biztosítja az egyéni elhelyezési terv szerint a gyermek otthont nyújtó ellátását, amíg a gyermek családja képessé válik a gyermek visszafogadására. Három éven aluli gyermeknél félévenkénti felülvizsgálata kötelező, a felülvizsgálat a hatályos jogszabályok értelmében történik. Az ügyintéző szükség szerint felhívja a szülőket a gyermekelhelyezési vagy a gyermekelhelyezés megváltoztatására irányuló per megindítására, vagy maga intézkedik a per megindítása iránt.

Átmeneti nevelésbe vételre 2010. évben 4 esetben került sor családon belüli bántalmazás miatt, míg 2011. évben 1 alkalommal történt intézkedés a gyámhivatal részéről, mely 1 gyermeket érintett.

Az átmeneti neveltek száma: 2010. év december 31-én 22 fő, 2011. évben szintén 22 fő volt.

Ebből az adatból kitűnik, hogy a kiskorú gyermeket a kiemelés után a saját családjába nagyon ritkán sikerül visszahelyezni, a szülők nem képesek azokat a feltételeket biztosítani, melyek alapján nyugodt szívvel dönthetnének a gyermekek hazakerüléséről.

VI. 3. Tartós nevelésbe vétel és annak felülvizsgálata

Fenti intézkedésre abban az esetben kerül sor, ha a gyermeknek nincs szülői felügyeletet gyakorló szülője, mert a felügyeleti jogot a bíróság megszüntette, a szülők elhaláloztak, vagy a szülő hozzájárult a gyermeke örökbefogadásához. Természetesen ezen döntések meghozatalánál is a gyermek érdekét kell figyelembe venni, azonban joghatásai miatt tartós nevelésbe vételre nagyon ritkán kerül sor. 2010. évben 3 fő, 2011. évben 1 fő tartós nevelésbe vétele történt meg a szülő elhalálozása miatt.

VI. 4. Utógondozói ellátás

Az átmeneti vagy tartós nevelés megszűnése után a gyámhivatal legalább egy év időtartamra elrendeli a gyermek és a fiatal felnőtt utógondozását.

Az utógondozói ellátás során a gyermek családjába való visszakkerülése a cél. A nevelőszülők, a lakásotthonok családgondozója, vagy a TEGYESZ családgondozója látja el az utógondozói feladatokat. 2010. évben utógondozói ellátásra 9 alkalommal került sor, míg 2011-ben 5 kérelem került benyújtásra. Nevelőszülőnél 2, gyermekotthonban 3 utógondozott részesült ellátásban.

IV. 5. Utógondozás

Az utógondozás száma összefüggésben áll az otthonteremtési támogatás igénylésével, mivel a fiatal felnőtt igényelheti az önálló életkezdéshez a segítséget. Ebben az esetben az utógondozás az otthonteremtési támogatással történő elszámolásig tart.

2010. évben 12 esetben történt utógondozó kirendelése. 1 alkalommal a gyermekjóléti szolgálat munkatársa, 9 esetben gyermekotthon utógondozója, míg 2 esetben a TEGYESZ utógondozója került kirendelésre. 2011. évben 9 főt érintett az utógondozás, 1 alkalommal a gyermekjóléti szolgálat családgondozóját, 4 alkalommal a gyermekotthon utógondozóját, további 4 esetben a TEGYESZ utógondozóját rendeltük ki.

VI. 6. Eljárás az eredménytelen védelembé vételről szóló jegyzői értesítés alapján

A törvény e rendelkezése nagyon hiányzott a gyermekvédelem rendszeréből, mivel többször előfordult városunkban is, hogy hosszú éveken át tartó gyermekvédelmi gondoskodás után hirtelen olyan körülmény állt be a család életében, amikor a gyermeket azonnali hatállyal ki kellett emelni a családból.

Ez a szakmai konferenciákon is komoly vitákat váltott ki, hiszen nem szerencsés az, hogy "hirtelen" egy ilyen súlyos intézkedés kerül foganatosításra.

Fontos, hogy a gyermekvédelemben érvényesüljön a fokozatosság elve, azaz amennyiben alapellátásban a veszélyeztető, elhanyagoló körülmények nem szüntethetők meg, abban az esetben a védelembé vétel, mint hatósági intézkedés (amely kötelezően végrehajtandó feladatokat ír elő a szülők számára) lehet az eszköze a gyermek veszélyeztetettsége megszüntetésének, amivel elkerülhető a családból való kiemelés.

Az eredménytelen védelembé vétel felülvizsgálati eljárása során a gyámhivatal azt vizsgálja, hogy szükséges-e hatósági intézkedések igénybevétele, amennyiben igen, arról intézkedik. Amennyiben nem, a gyámhivatal az eljárást megszünteti, és az ügyirat áttételre kerül a jegyzői gyámhatóság részére. Az eljárás 2011-ben új elemként került be a gyámügyi igazgatás rendszerébe, mely *a tárgyévben 11 gyermeket érintett*, ebből 1 fő családbafogadással került elhelyezésre, 1 fő átmeneti nevelésbe vételére, és 9 esetben eljárás megszüntetésére került sor.

VI. 7. Örökbefogadás engedélyezése és annak felbontása

Az örökbefogadás célja, hogy az örökbefogadó, valamint annak rokonai és az örökbefogadott között családi kapcsolat létesüljön, és elsősorban az olyan kiskorúak családi nevelését biztosítsa, akiknek szülei nem élnek, vagy akiket szüleik megfelelően nevelni nem képesek.

Az *örökbefogadás* lehet *nyílt*, vagy *titkos*, az utóbbinál az örökbeadó és az örökbefogadó nem ismerhetik egymást. Titkos az örökbefogadás pl. ha a vér szerinti szülő szülői felügyeletet megszüntető bírósági ítélet hatálya alatt áll, vagy az átmeneti nevelt gyermekével a vér szerinti szülő önhibájából legalább 6 hónapja nem tartja a kapcsolatot. Nagyon komoly feltételei és joghatásai vannak, a döntés ebben az esetben is alapos mérlegelést és körültekintést igényel.

Mind a két évben egy-egy alkalommal történt örökbefogadás, és ez összesen két gyermeket érintett. Egyik esetben külföldre történt az örökbeadás.

VI. 8. Családi jogállás rendezése

Elsősorban az apaság vélelmének megdöntése iránti perindítással összefüggő feladatokat szeretném kiemelni. Ezekben az esetekben a kiskorú általában teljes családban él, azonban évek múltán derül ki, hogy a gyermeket nevelő férfi nem a kiskorú vér szerinti édesapja.

A vélelmezett apának perindítási jogosultsága nincs, a gyámhivatalnál tehet bejelentést arra vonatkozóan, hogy a gyámhivatal a kiskorú érdekében a pert indítsa meg, és a gyermek részére rendeljen eseti gondnokot. Ilyenkor a gyámhivatal azt vizsgálja, hogy a vér szerinti apa megismerése a kiskorú érdekében áll-e? Ez nagyon komoly mérlegelést kíván, hiszen a peres felek általában rossz viszonyban vannak egymással, akik mindent elkövetnek, hogy saját igazukat bizonyítsák.

Ebben az esetben a mérlegelési nehézséget az okozza, hogy a kiskorúnak valójában joga van ahhoz, hogy megismerje vér szerinti apját, azonban a látszólagosan rendezett családi körülmények miatt nem biztos, hogy érdekében is ez áll.

VI. 9. Családi jogállás rendezése (teljes hatályú apai elismerő nyilatkozat felvétele, képzelt apa megállapítása, a gyermek családi és utónevének megállapítása által)

A gyermek érdeke, hogy vérszerinti rokonaival kerüljön kapcsolatba, és hogy családi jogállása rendezett legyen.

Sajnos megállapíthatjuk, hogy városunkban a rendezetlen családi jogállással született gyermekek száma egyre több, vélelmezhetően a házasság egyre alacsonyabb társadalmi jelentősége miatt. *2010. évben 7 fő* volt azon kiskorúak száma, akiknek rendeződött a családi jogállása. 5 fő esetében teljes hatályú apai elismerés történt, képzelt apa megállapítására 2 esetben került sor, míg *2011. évben* a családi jogállás rendezésére már *15 esetben került sor*, ebből 11 esetben teljes hatályú apai elismerés történt, míg 4 esetben képzelt apa került megállapításra, és 7 alkalommal történt apaság vélelmének megdőntése iránti perindításhoz való hozzájárulás.

VI. 10. A 16. életévét betöltött fiatal házasságkötésének engedélyezése

Településünkön nagyon ritkán előforduló ügytípus. A kérelemhez csatolandó iratok alapján az ügyintéző a tényállást tisztázza, tárgyaláson meghallgatja az ügyfeleket. *2010. évben nem történt ilyen intézkedés*, míg *2011. évben egy alkalommal* fordult elő.

VI. 11. Családbafogadás, szülői ház elhagyásának, illetve a gyermek végleges külföldre távozásának engedélyezése

A gyermek saját családját átmenetileg helyettesítő, más szülő által megnevezett család gondozza és neveli. Okai lehetnek: a szülő egészségi állapota, indokolt távolléte, más családi ok. *Az elmúlt két évben 1 esetben* fordult elő családbafogadás.

VI. 12. Kiskorú veszélyeztetése miatt tett feljelentések

A gyermek veszélyeztetése, vagy a tartás elmulasztása, a gyermek sérelmére elkövetett bűncselekmény miatt kerülhet sor a feljelentés megtételére. Utoljára 2010-ben, 1 esetben tettünk feljelentést, ezen eljárás esetében a nyomozást végül megszüntették.

VI. 12. Gyermektartásdíj megelőlegezése

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 22. §-a alapján a gyámhivatal a gyermek gondozó szülőjének vagy más törvényes képviselőjének a gyermektartásdíjat megelőlegezi, amennyiben a bíróság a gyermektartásdíj összegét jogerősen megállapította, azonban annak behajtása a fizetésre kötelezettől átmenetileg lehetetlen. (A behajthatatlanság legalább 6 hónapja elmaradt gyermektartásdíj-fizetés, továbbá eredménytelen bírósági végrehajtást követően állapítható meg.)

2010. évben 22 gyermektartásdíj megelőlegezése iránt indult eljárás, mely 4 esetben megszűnt, és 18 esetben a megelőlegezésről született döntés.

2011. évben 23 gyermektartásdíj megelőlegezése iránt indult eljárás, 1 elutasított kérelem volt, első alkalommal 15 gyermek részére előlegeztük meg a tartásdíjat, ismételt megelőlegezésre 7 esetben került sor. (Ezek az adatok nem tartalmazzák a korábbi években megállapított, azonban a tárgydíszakban is folyósított tartásdíjak számát.)

Megállapítható, hogy a családokban egyre nagyobb az elszegényedés, sok olyan szülő is kéri az állam általi megelőlegezést, akinek már évekkel ezelőtt megállapította a bíróság a

gyermektartásdíjat, azonban a végrehajtási eljárás és a megelőlegezés megindítására csak a beszámolási időszakban került sor.

VI.13. Otthonteremtési támogatás megállapítása

Az támogatás célja az átmeneti vagy tartós nevelésből kikerült fiatal felnőtt (az 1997. november 1. után 18. életévét betöltött gyermek) tartós lakhatásának, illetve lakáshoz jutásának elősegítése.

A városunkban 2010. évben 10 esetben került sor a támogatás megállapítására. A támogatás iránti összeg 13875 eFt, ebből 5851 eFt ingatlan vásárlásra, 4369 eFt a fiatal felnőtt tulajdonába kerülő lakás lakhatóvá tételére került felhasználásra, míg államilag támogatott lakásprogramban való részvételre 3655 eFt került befektetésre.

2011. évben az otthonteremtési támogatási iránti kérelmek száma 5 db volt. A támogatás összege 3479 eFt, ebből 299 eFt ingatlan vásárlásra, 1901 eFt tulajdonrész szerzésére és annak felújítására, 1279 eFt pedig államilag támogatott lakás-előtakarékossági programban való részvételre került felhasználásra.

VI. 14. A gyámhivatal feladatai a kapcsolattartás szabályozásával és végrehajtásával összefüggésben

A tárgyidőszakban és jelenleg is ez az ügykör jelenti az egyik legösszetettebb eljárási feladatot hatóságunknál, ezért erről az ügykörről részletesebben szeretnék beszámolni.

A gyermeknek joga és kötelessége, hogy szülőjével, vagy más kapcsolattartásra jogosult hozzátartozójával kapcsolatot tartson fenn.

Különbséget kell tennünk a gyermekvédelmi szakellátásban nevelkedő kiskorúak és szüleik, valamint a különváltan élő szülők és gyermekeik közötti kapcsolattartás szabályozásában.

A különváltan élő szülők és gyermeke(i) közötti kapcsolattartást elsősorban kérelemre szabályozzuk, míg az átmeneti, vagy tartós nevelésben lévő gyermekek folyamatos kapcsolattartása hivatalból, időszakos kapcsolattartása pedig külön kérelemre kerül szabályozásra.

a.) Szakellátásban lévő kiskorúak és szüleik kapcsolattartásának szabályozása

A szabályozás során elsődleges szempont, hogy a kiskorú miért került kiemelésre a családból. A szülők a gondozási helyen az ottani házirendben szabályozottak szerint látogathatják gyermekeiket, míg az elvitel lehetőségét is magában foglaló kapcsolattartás jogát abban az esetben biztosítjuk a szülőknek, amennyiben az otthon tartózkodás nem veszélyezteti a kiskorú testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését.

b.) A különváltan élő szülők és gyermekeik közötti kapcsolattartás szabályozása

Az eljárás során elsődleges vizsgálati szempont, hogy a kiskorú melyik szülőnél került elhelyezésre, mivel a szülői felügyeletet rendező egyezség, vagy bírósági ítélet hiányában nem kerülhet sor a szabályozásra.

Az eljárás kérelemre indul, mely kérelem irányulhat **egyezség jóváhagyására**, amennyiben a szülők a kapcsolattartás minden kérdésében megegyezésre jutottak.

Egyezség hiányában a kapcsolattartásra jogosult és a kapcsolattartásra kötelezett méltányos érdekére, körülményére, korára, egészségi állapotára tekintettel azonban **elsősorban a gyermek érdekeit figyelembe véve** dönt hivatalunk.

Amennyiben a szülők és a kapcsolattartásra jogosultak a kapcsolattartás módjában nem tudnak megegyezni, az ügyintéző felhívja a feleket a közvetítői (mediációs) eljárás igénybevételének lehetőségére, azonban nem gyakori, hogy az egyébként rossz viszonyban lévő szülők igénybe veszik az eljárást.

A kérelem irányulhat továbbá a kapcsolattartási jog **korlátozására, szüneteltetésére és megvonására**, ha a kapcsolattartásra jogosult a gyermek testi, erkölcsi, értelmi, érzelmi fejlődését veszélyezteti. A kapcsolattartási jog korlátozása során a gyámhivatal - amennyiben a jogosított a

jogával a gyermek vagy a gyermeket gondozó személy sérelmére visszaél -, a kapcsolattartást szüneteltetheti, vagy megvonhatja.

A fentiekén túl lehetőség van a **kapcsolattartás újrászabályozására is**. Erre abban az esetben van lehetőség, amennyiben a bírósági ítéletet megalapozó körülményekben lényeges változások következtek be. Az újrászabályozás során, - amennyiben a szülők nem jutnak egyezsége - elsősorban a kiskorúak érdekében álló tényeket alapul véve döntünk, de a felek a bíróságtól is az eljárás lefolytatását.

A tényállás tisztázása érdekében igazságügyi pszichológus-szakértő kirendelésére is gyakran sor kerül.

A **kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtása** iránti eljárás kérelemre indul, mely mediációs eljárás igénybevétele esetén 4 hónapra felfüggeszthető. Amennyiben a kapcsolattartásra kötelezett folyamatosan és bizonyíthatóan a jogosult ellen neveli a gyermeket, és a kapcsolattartás engedélyezésében hozott határozatnak a végrehajtási intézkedés ellenére sem tesz eleget, abban az esetben a gyámhivatal a gyermek elhelyezésének megváltoztatása iránt pert indíthat, egyúttal kiskorú veszélyeztetése miatt feljelentést tehet a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi. IV. törvény vonatkozó szakaszai értelmében. Az egymás ellen nevelés, a volt házastársak közötti játszmák azonban nagyon nehezen bizonyíthatóak.

A különváltan élő szülők esetében sajnos nagyon gyakori, hogy a két haragos fél a gyermeket használja fel az egymással szemben elkövetett vélt, vagy valós sérelmek „megtorlására”.

Ilyenkor előfordul, hogy a szülő nem teszi lehetővé a kapcsolattartást, illetve direkt, vagy indirekt módon a másik szülővel szembeni ellenséges impulzusokat táplál a gyermekben. Ezek hatására a gyermek szorongóvá, feszültté válhat, amely sajnos kihat a mindennapjaira, illetve a tanulmányi eredményére is. Ez generálja, hogy a gyerek viselkedésében bekövetkezett hátrányos változás miatt a szülők egymást okolják, amely egy örök körforgássá alakítja az antagonisztikus ellentéteket.

A szülők nem látják be, hogy ezen konfliktusoknak legnagyobb vesztese a gyermek, hiszen az ő lelki életében okoznak törést.

Mindennapi munkánk során igen komoly problémát jelent továbbá a hiányos jogi szabályozás.

A negatív társadalmi folyamatok, az alkalmazkodó-készség hiánya miatt egyre gyakoribbak a válások, az élettársak esetében a különköltözések.

A jogi szabályozás hiánya ez esetben igen komoly konfliktusokat szül, hiszen amíg a gyermek elhelyezéséről nincs ideiglenes, vagy végleges bírósági döntés, addig tulajdonképpen mindkét szülő bárhová magával viheti a gyermeket, hiszen mindketten gyakorolják a szülői felügyeleti jogokat. Ezek az ún. „gyermeklopások” esetek, melyek azonban nem jellemzőek városunkban.

A gyámhivatal a kapcsolattartás tárgyában folyó eljárás során nagyon nehéz helyzetben van, komoly erőfeszítéseket igényel a konfliktusok feloldásának kísérlete, és egyáltalán az a szituáció, hogy egy idegen hivatal avatkozzon be családok életébe. Ilyenkor az ügyintéző akarva-akaratlanul is részesévé válik a családi problémáknak, hiszen mindkét fél, minden vélt, vagy valós sérelmét meggyőzés gyanánt az ügyintézőre zúdítja. **Sokszor próbáljuk megértetni a felekkel, hogy amíg önmagukban nem képesek félretenni sérelmeiket, addig hiába indítanak eljárásokat a bíróságon, vagy a gyámhivatalban, azok saját erőfeszítéseik hiányában eredménytelenek lesznek, mivel a közöttük fennálló konfliktusokat semmilyen kívülről beavatkozó szerv, vagy hivatal sem képes feloldani.**

2010. évben kezdeményezett kapcsolattartási ügyek száma 42 volt, határozattal 37 ügy fejeződött be, ebből 22 ügyben átmeneti nevelt gyermek volt érintett.

Kapcsolattartási egyezséget jóváhagyó határozat 5 db volt, végrehajtási cselekményekre 17 esetben került sor, mely során 6 figyelmeztetést foganatosítottunk, 6 esetben pedig a gyermekjóléti szolgálat közreműködésére volt szükség, míg mediációs eljárás igénybe vételére 5 alkalommal került sor.

2011. évben kezdeményezett kapcsolattartási ügyek száma 33 volt, újrászabályozásra 31 esetben került sor. Egyezséggel befejezett ügyek száma 6 volt.

Szakellátásban lévő kiskorúak és szüleik közötti kapcsolattartási ügyekben határozattal 25 ügy fejeződött be, melyek 2 fő ideiglenes hatállyal elhelyezett, 22 fő átmeneti nevelt, és 1 fő tartós nevelt gyermeket érintettek. Végrehajtási cselekményekre 9 esetben került sor, ebből 8 figyelmeztető határozat született, további 1 esetben a kiskorú veszélyeztetése miatt feljelentés történt.

VI. 14. A kiskorúak és a gondnokoltak ingó és ingatlan vagyonával, vagyoni értékű jogával kapcsolatos ügyek

Városunkban elsősorban az ingatlan vagyonnal és vagyoni értékű joggal kapcsolatos ügyekben kell eljárni.

Kevesen tudják, de amennyiben a kiskorú, vagy a gondnokolt ingó, vagy ingatlan tulajdonnal rendelkezik, abban az esetben a felhasználáshoz (betétben elhelyezett pénzösszeg felhasználása, ingatlan elidegenítése, megterhelése) a gyámhatóság jóváhagyása szükséges. Ebben az esetben hivatalunk azt vizsgálja, hogy az ingatlant érintő jognyilatkozat, továbbá a betétben elhelyezett pénz felhasználásának célja a kiskorú, vagy a gondnokolt érdekében áll-e.

IV.15. A gondnoksággal kapcsolatos intézkedések

Azon személyek részére, akiket a bíróság cselekvőképességében korlátoz, vagy kimondja a cselekvőképtelenségüket, a gyámhivatal gondnokot rendel, akik törvényes képviselői és vagyonkezelői a gondnokoltaknak. A gondnokság alá helyezés szükségessége akkor áll fenn, ha a gondnokság alá helyezendő személy személyi és vagyoni érdekvédelme csak a gondnokság alá helyezéssel biztosítható, mivel belátási képességük részben, vagy teljes egészében hiányzik. Az eljárást a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény alapján kezdeményezheti többek között a hozzátartozó, az ügyész, orvos, illetve gyámhatóság.

Hivatalunk a gondnokkirendelés előtt meghallgatja a gondnokság alá helyezéssel érintett személyt - ha mentális állapota lehetővé teszi -, továbbá a gondnoki tisztség ellátását vállaló személyt. Amennyiben hozzátartozó nem vállalja a gondnoki tisztséget, vagy erre alkalmas személy a családban nincs, abban az esetben hivatásos gondnok kirendelésére kerül sor.

A gondnok a gondnokolt – általános jelleggel, illetve a cselekvőképességet korlátozó ítéletben meghatározott ügycsoportokban- a gondnokság alá helyezett személy **törvényes képviselője, vagyonának kezelője. A tevékenységét a gyámhivatal felügyeli**, működéséről, illetve a gondnokolt állapotáról az ügyintéző felhívására bármikor, egyébként pedig évente számadás vagy jelentés benyújtására köteles.

2010. évben 148 volt a gondnokság alatt állók száma, 65 fő kizáró, és 83 fő korlátozó gondnokolt, 71 esetben hivatásos gondnok látja el a törvényes képviselőt. A tárgydőszakban gondnokság alá helyezés 5 esetben történt. Az év folyamán 18 alkalommal gondnok kirendelésre, vagy gondnokváltásra került sor. Számadás benyújtására 73 gondnok kötelezett.

2011. évben 130 volt a gondnokság alatt állók száma, 91 fő kizáró, és 35 fő korlátozó gondnokolt, 78 gondnokolt esetében hivatásos gondnok látja el a törvényes képviselőt. Az év folyamán a gondnokság alá helyezés 8 esetben történt. Számadás benyújtására 75 fő kötelezett.

A gondnoksági ügyek száma rendkívül magas, ez magyarázható azzal, hogy a városunkban sok intézmény található, ahol a gondnokoltakat a hozzátartozók elhelyezhetik, így az illetékesség hozzánk kerül. A gondnoksági ügyekhez, a gondnok kirendelésén kívül a számadások elfogadása, a vagyoni ügyek, a gondnokok felügyelete is hozzátartoznak, tehát nagy leterheltséget jelent ez a feladat.

VI.16. Hivatásos gondnokok feladatai

A hivatásos gondnokok feladata, hogy azon korlátozottan cselekvőképes, vagy cselekvőképtelen személyek törvényes képviselőt, továbbá vagyonkezelését ellássák, akiknek családjában a

gondnoki tisztségre alkalmas hozzátartozó nem található. Ennek első lépése, hogy jó kapcsolatba kerüljenek a gondnokoltakkal, és a gondnokoltak bízzanak bennük.

A törvényes képviselő elsősorban a személyes jognyilatkozatok (pl. műtéti beleegyezés, ellátások igénylése, stb.) megtételében, továbbá a vagyont érintő szerződések megkötésekor történő közreműködést jelenti.

A hivatásos gondnokok tételes rendszeres számadás benyújtására kötelezettek, tehát minden, a kezelésükben lévő vagyon és jövedelem felhasználását okirati bizonyítékokkal szükséges alátámasztaniuk.

A gondnokoltak száma a tárgydőszakban is emelkedett és jelenleg is folyamatosan növekszik, mely a városunkban található intézetekben elhelyezésre került gondnokoltak számának növekedésével, továbbá a gondnokság alá helyezések számának emelkedésével magyarázható.

Városunkban jelenleg 2 fő hivatásos gondnok dolgozik, Budavári Györgyné, illetve 2011. november 1-jétől Zsuga Imréné. Veres Sándorné 2011. december 31-ei hatállyal vonult nyugállományba.

VII. A Szociális Iroda és Városi Gyámhivatal egyéb területen végzett munkája

2011. évben felülvizsgálatra került a szociális szolgáltatástervezési koncepció, melynek elkészítésében irodánk is részt vett. Az előkészítő munkában egyeztetni kellett minden, városban működő intézmény vezetőjével, civil szervezettel, a Szociálpolitikai Kerekasztal tagjaival.

Szociális tárgykörben hozott rendeletek, ill. rendeletmódosítások száma összesen 5 db volt, melyben részben vagy egészben közreműködött az iroda.

Kapcsolatunk más irodákkal és az önkormányzat intézményeivel is megfelelő.

VIII. Összegzés:

Az ügyintézésrel kapcsolatban az elmúlt két évben sem merült fel említésre méltó probléma, bár továbbra is megnehezítette azt a gyakori jogszabályváltozás. Úgy érezzük, a jogalkalmazók szempontjából is kívánatos lenne a „jogbiztonság” ahhoz, hogy minden esetben meg tudjunk felelni az elvárásoknak. Emellett jelentős terhet ró az iroda munkatársaira a nagy mértékben, folyamatosan emelkedő adminisztrációs teher.

Az adminisztrációs munka mellett lényeges az ügyfelekkel való bánásmód, hisz aki a Szociális Iroda és Városi Gyámhivatalt felkeresi, esetenként sérülékenyebb. Bármennyi is a munka, időt kell szentelni a meghallgatásra. Meg kell teremteni azt a légkört, amelyben az ügyfél nyíltan mer beszélni problémáiról. Az eljárás során fontos, hogy ügyfeleink érezzék, hogy lehetőségeinkhez mérten mindenki számára segítséget szeretnénk nyújtani, melyre azonban nem minden esetben nyílik lehetőségünk. Az ügyfeleink egy része már a betegsége okán sérült, ilyen esetekben is kellő nyugalommal, odafigyeléssel próbáljuk a problémáikat megoldani.

Irodánk nagyon sok ügyféllel áll kapcsolatban. Vannak nyilván elégedetlenkedők is, akik személyes sértésnek veszik, ha kérelmük nem teljesíthető, vagy ha szembesítjük őket azzal, hogy vannak tőle rászorulóbbak is. Nem látják be, hogy jogaik követeléséhez kötelezettségüket is teljesíteni kellene.

Tudjuk azt, hogy a szociális, és gyámügyi igazgatás speciális terület, sok esetben emberek sorsát érintő lényeges kérdésben kell döntéseket hoznunk, ezért fontosnak tartjuk a folyamatos felkészülést, hogy a szakmai kihívásoknak képesek legyünk megfelelni.

Hajdúnánás, 2012. szeptember 5.

Fülöpné Baráz Judit
irodavezető-helyettes